

Programma congres Mineral Valley Twente

Datum: donderdag 22 februari 2018

Tijd: 12.00 – 17.00 uur

Locatie: [Reggehof, De Höfte 5, 7471 DK Goor](#)

Dagvoorzitter: Kwartiermaker Erik Back

12.00 uur **Ontvangst met lunch**

12.45 uur **Opening congres Mineral Valley Twente**

13.00 uur **Mineral Valley Twente: vruchtbare bodem en verwaarding mest**

> dagvoorzitter in gesprek met:

- Gedeputeerde Hester Maij, Landbouw, Natuur en Cultuur
- wethouders Wim Meulenkamp en Erik Volmerink

13.20 uur **Vergisting en bodem: Duurzaam produceren en klimaat**

> [Richard van Hooijdonk](#) over toekomst van de landbouw (Hoe verandert technologie de landbouw in 2030? Hoe zorgt biotech voor een efficiënte oogst en gezonde dieren? Hoe hervormen robots, drones en big data de sector? Wordt het landbouwbedrijf een techbedrijf?)

13.40 uur **Van afval naar grondstof**

> dagvoorzitter in gesprek met:

- Jalila Essäidi, [Mestic](#) over het realiseren van textiel uit mest
- Ronald Hopman, directeur Innovatie en Projecten, Twence over het verwerken van biomassa

14.00 uur **Circulaire voedselproductieketen**

> dagvoorzitter in gesprek met:

- Martin Olde Weghuis, programmadirecteur [stichting Ammon](#) over samenwerking in ketens
- [Gijs van Selm](#), mede oprichter [Stichting Biomassa](#) over de 'handen uit de mouwen'

14.20 uur **Afsluiting plenaire deel en toelichting workshops**

14.35 uur **Pauze**

> Deelnemers die niet deelnemen aan een workshop kunnen verder praten in de lobby

14.45 uur **Workshops en inspiratiesessies (aanvang 15.00 uur)**

> deelnemers kunnen zich inschrijven voor één van de volgende sessies:

- [Van afval naar grondstof](#)
- [Gezond eten van Twentse bodem](#)
- [Voldoende schoon water](#)
- [Vruchtbare bodem en Bermmaaisellab](#)
- [Slimme verwerking mest en Kunstmestvrij Twente](#)
- [Twents Meetnet Bodem en Mineralenbalans Twente](#)
- [Mest en Maatschappij](#)
- [Nieuwe economie voor stad en land](#)
- [Nieuwe techniek en landbouw](#)
- [Agri meets design: Natural Farm Lab](#)

Op de volgende pagina's vindt u een korte beschrijving van de sessies. Geef [hier](#) uw voorkeur door.

16.00 uur **Borrel (einde 17.00 uur)**

Van afval naar grondstof

De overgang naar een circulaire economie komt op gang. Om de Europese doelen te halen, willen we minder fossiele brandstoffen, bouwmaterialen, ertsen en vergelijkbare materialen gebruiken. In het ontwerp van producten en goederen moet rekening worden gehouden met hergebruik van grondstoffen en energiebesparing. Hoe kan de landbouw bijdragen aan hergebruik van rest- en afvalstromen en de bedrijfsprocessen zo inrichten dat minder grondstoffen nodig zijn om voedsel en gewassen te produceren? De landbouw staat voor de uitdaging om andere biomassastromen te produceren die een alternatief bieden voor materialen die nu nog gemaakt worden uit aardolie en aardgas.

Beoogd resultaat: Inzicht in hoe andere verdienmodellen en aanpassing van bedrijfsprocessen kunnen bijdragen aan een duurzame productie.

Workshopleiders: *Wim de Jong, strategisch adviseur van [Twence](#) en Niels Visser van [Bruins en Kwast/Remondis](#).*

Inspiratiesessie Gezond eten van Twentse bodem

Eric van Veluwen en Andra Westerhof vertellen u alles over gezonde voeding uit de buurt en de manier waarop producten uit de buurt bij de consument komen. En natuurlijk gaan we proeven! Is het te proeven dat een product van Twentse bodem komt? Neem uw eigen producten mee naar de workshop en laat anderen proeven van uw producten van Twentse bodem.

Beoogd resultaat: Inzicht in hoe (kleine) agrarische ondernemers bij kunnen dragen aan de beleving van het landschap, de natuur en een duurzame economie en wat zij nodig hebben om binnen de regelgeving te kunnen produceren.

Workshopleiders: *Pop-up chefkok [Eric van Veluwen](#) en [Buffelboerin Andra Westerhoff](#) van de Twentse streekproducten organisatie*

Slimme verwerking mest en Kunstmestvrij Twente

In navolging van de Achterhoek, wilt Twente ook maximaal inzetten op gebruik van organische kunstmestvervangers uit mestverwaarding om zo de regionale kringloop te sluiten. Mestverwerking levert energie, digestaat en een dunne fractie op. De dunne fractie bevat nutriënten die weer goed toegepast kunnen worden in de landbouw. Wat is nodig om met proeven aan te tonen dat toepassing van dunne fractie in de landbouw, onder meer als kunstmestvervanger, duurzaam en rendabel is.

Beoogd resultaat: Inzicht in behoefte aan (experimenteer)ruimte om toepassingsmogelijkheden en markt te ontwikkelen en aanpak voor creëren bewustwording bij boeren.

Workshopleiders: *Arno Brandwagt van [Twence](#) en Elke Wolbers van [Wolbers RVS en Staalproducten](#).*

Voldoende schoon water

Een gezonde bodem houdt meer water, mineralen en organische stof vast en zorgt dat gewassen beter kunnen groeien en dat het watersysteem ook beter functioneert. Deze workshop biedt inzicht in de interactie tussen de bodem en het water(systeem) en wat ondernemers en waterschappen kunnen doen om het lokale waterbeheer op de percelen te verbeteren. Samen zoeken we naar wat ons momenteel nog weerhoudt om het lokale bodem-waterbeheer goed geregeld te krijgen.

Beoogd resultaat: In vier stappen wordt geïnventariseerd wat nodig is voor een goed waterbeheer op de boerderij. Wat is er al en wat mist er?

Workshopleiders: *Bas Worm van waterschap [Vechtstromen](#) en Elma Haakmeester van [Deltaplan Agrarisch Waterbeheer](#).*

Vruchtbare bodem en Bermmaaisellab

Gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties willen hun groenstromen graag circulair maken. Organische reststromen zijn geen afval, maar een nuttige grondstof om de bodemgezondheid, bodemvruchtbaarheid en waterhuishouding in de bodem te verbeteren. Welke toepassingsmogelijkheden zijn er om organische reststromen te hergebruiken en wat is nodig om met deze biomassastromen bij te dragen aan een duurzame landbouw?

Tijdens het congres vinden twee parallelsessies plaats over Vruchtbare bodem en het Bermmaaisellab. Eén onder begeleiding van Ger Kappert en Jasper ten Berge van Bij de Oorsprong en één onder begeleiding van Christiaan Bondt en Gjalt Jan Feersma Hoekstra Agriton.

A. Van bermmaaisel naar bodemverrijker!

Ger Kappert en Jasper ten Berge van 'Bij de oorsprong' willen in een open discussie het belang van de organische reststroom producerende partijen en het belang van de boeren bij elkaar brengen. We staan stil bij de realisatie van proeftuinen om het bermmaaisel in Twente op de Twentse akker te krijgen en de bodem te voeden. Daar waar het ECHT nodig is. Bij de oorsprong brengt vraag en aanbieder bij elkaar en zet nieuwe lijnen uit.

Inmiddels is Bij de Oorsprong al wat jaren bezig met het circulair maken van de groenstromen binnen gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties. We sluiten hierbij de kringloop door de connectie te maken tussen boer en gemeente.

B. Vruchtbare bodem met opslag van koolstof (CO₂)

Christiaan Bondt en Gjalt Jan Feersma Hoekstra van 'Agriton' gaan tijdens een interactieve duo presentatie in op de bodemprocessen en de mogelijkheden om met biomassastromen de Twentse landbouwgronden weer tot leven te brengen. We laten zien hoe Bokashi 30 jaar geleden in Japan werd ontwikkeld en in Nederland in 20 jaar is uitgegroeid tot een begrip voor het omzetten van organische reststromen naar een hoogwaardige voedselbron voor de Hollandse bodems. Tijdens deze inspiratiesessie leert u hoe met bermmaaisel en andere organische reststromen, door middel van Bokashi, een vruchtbare bodem kunt maken en CO₂ als organische stof kunt opslaan in de bodem.

"Een bodem leeft en moet gevoerd worden, goede Bokashi is een complete bron van voedingstoffen voor het bodemleven."

Workshopleiders: [Agriton](#) en [Bij de Oorsprong](#)

Twents Meetnet Bodem en Mineralenbalans Twente

Water, mineralen en organische stof zijn cruciaal voor een gezonde bodem. Als we inzicht hebben in de samenstelling van onze Twentse bodem, dan kunnen we sturing geven aan de verbetering van bodemgezondheid. In het verlengde hiervan, streven we naar een juiste mineralenbalans. Welke gegevens zijn bekend en wat ontbreekt?

Beoogd resultaat: Nut en noodzaak van een Twents meetnet, wie, wat en hoe.

Workshopleiders: Marjoleine Hanegraaf van [Hogeschool Van Hall Larenstein](#), Martin Duijcker van [Hogeschool Aeres](#) en Johan Temmink van [ForFarmers](#) nemen ons mee in het 'Meetnet-café' waar u met diverse specialisten in gesprek gaat om uiteindelijk te komen tot de randvoorwaarden voor een Twents model (meetnet).

Mest en Maatschappij

Achter mest gaat een agrarische wereld schuil, die niet of nauwelijks bekend is in de samenleving. Mensen weten nauwelijks meer hoe voedsel wordt geproduceerd, hoe gecompliceerd het boerenbestaan is geworden en met welke factoren en onzekerheden agrarische ondernemers tegenwoordig rekening moeten houden. Dit vraagt om een actieve dialoog vanuit de sector met de samenleving. Denkt u mee over hoe we meer bewustwording creëren bij het grote publiek?

Beoogd resultaat: Inventarisatie van ideeën hoe we de agrarische werkelijkheid achter de mest beter en positiever kunnen communiceren met de samenleving.

Workshopleiders: Maarten Arentsen van [Universiteit Twente](#) (innovatie in de energievoorziening en biobased economie) en Nicole Hofman, voorzitter [Overijsselse Agrarische Jongerencontact \(OAJK\)](#).

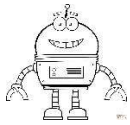

Nieuwe economie voor stad en land

De kennis en ervaring binnen de Agro en Food sector en het gebruik van de nieuwste technieken, bieden ook kansen in andere branches. Door krachten te bundelen ontstaan mogelijkheden voor nieuwe markten. Stichting Ammon is gespecialiseerd om innovatieprogramma's van, door en voor de industrie op te starten. Tijdens deze workshop ga je aan de slag om de marktbehoefte te verkennen en werk je samen met nieuwe partners aan nieuwe producten en/of diensten uit de Agro en Food sector, die onze (regionale) economie een impuls kan geven. Doe mee met deze workshop en doorbreek de grenzen om een nieuwe economie te creëren!!

Beoogd resultaat: Nieuwe waardeketens binnen of buiten de Agro en Food-sector in de regio

Workshopleiders: Martin Olde Weghuis en Jorieke Adolfsen van [Stichting Ammon](#)

Nieuwe techniek en landbouw

De ontwikkeling van sensoren, monitoring, drones, gps en andere technologieën gaan snel. Door toepassing van deze technieken in de bedrijfsvoering kunnen we meer rendement halen uit onze bodem en gewassen. Gericht bodemonderzoek en gewasonderzoek zorgen er voor dat we onze gronden plaats-specifiek kunnen bemesten en bewerken, dat we doelgericht de kwaliteit van onze bodem kunnen verbeteren en meer rendement uit onze opbrengsten kunnen verkrijgen. De techniek is er klaar voor en die willen we goed aan laten sluiten op de marktbehoefte zodat we met precisielandbouw duurzamer en effectiever kunnen produceren. Mechanisatiebedrijf Timmerman en Robor Electronics laten zien welke toepassingen in de landbouw mogelijk zijn.

Beoogd resultaat: Inzicht in de toepassingsmogelijkheden van nieuwe technologieën in de landbouw en de marktbehoefte om duurzamer en effectiever te kunnen produceren.

Workshopleider: Martin Verbeek, projectleider Mineral Valley Twente;

Toelichting en demonstraties: Jan Coster, [Mechanisatiebedrijf Timmerman](#) en Roger Borre, [Robor Electronics](#)

Agri meets design: Natural Farm Lab

Agri meets Design is hét platform waar boeren en ontwerpers elkaar ontmoeten en samenwerken aan maatschappelijke vraagstukken. Hoe verbouwen, verwerken, vervoeren en eten we ons voedsel in de toekomst? Hoe gaan we om met schaarse grondstoffen, voedselverspilling en dierenwelzijn? Zo willen Stichting Natural Livestock Farming en de provincie Overijssel dat de natuurlijke veehouderij gangbaar wordt; dat boeren en dierenartsen door heel Nederland het in hun dagelijkse praktijk gaan toepassen. Laat u inspireren door de aanpak van Agri meets Design en maak kennis met diverse projecten die hieruit zijn voortgekomen, zoals Natural Farm Lab.

Beoogd resultaat: Inzicht in een creatieve aanpak om gezamenlijk tot oplossingen te komen van maatschappelijke vraagstukken.

Workshopleider: Judith Zengers, projectleider Markt en Keten van LTO Zuid. Lees meer over [Agri meets design](#).